

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK BIZOTTSÁGA

Brüsszel, 10.11.2005
COM(2005)548 végleges

2005/0221(COD)

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS AJÁNLÁSA

az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról

(előterjesztő: a Bizottság)

INDOKLÁS

1. A JAVASLAT HÁTTERE

- **A javaslat alapja és célkitűzései**

A 2000 márciusában tartott lisszaboni Európai Tanács elismerte, hogy Európa számára kihívást jelent a globalizációhoz való alkalmazkodás és a tudásalapú gazdaság irányába való elmozdulás. A Tanács hangsúlyozta, hogy „minden polgár számára biztosítani kell azokat a készségeket, amelyekre ahhoz van szüksége, hogy ebben az új információs társadalomban élni és dolgozni tudjon”, és hogy „európai keretrendszernek kell meghatároznia azokat az új alapvető készségeket¹, amelyeket az élethosszig tartó tanulás révén kell biztosítani: vagyis az IT-készségeket, az idegen nyelveket, a műszaki kultúrát, a vállalkozói és társadalmi készségeket.” 2000-ben egyértelműen elismerték, hogy az emberek képezik Európa legfontosabb tőkéjét a növekedés és a foglalkoztatás tekintetében, és e kijelentést azóta is rendszeresen megismétlik; legutóbb az újból elindított lisszaboni stratégia és a 2005 márciusában tartott Európai Tanácson volt ez így, ahol az oktatásba és készségfejlesztésbe való fokozott befektetésre szólítottak fel.

A megbízást újból megadták és az „Oktatás és képzés 2010” elnevezésű, a 2002 márciusában tartott barcelonai Tanács által elfogadott munkaprogramban (a továbbiakban: OK2010) dolgozták ki, amely szintén további fellépésre hív fel az „alapvető készségekben való jártasság fokozása” és az európai dimenzió oktatásban való megerősítése terén. E munka célja az volt, hogy az alapvető készségek azonosítására összpontosítson, valamint arra, hogy a hagyományos készségekkel együttesen hogyan lehet őket jobban beépíteni a tantervekbe, elsajátítani és szintjüket fenntartani egy egész életen át. Az alapvető készségeket mindenki számára valóban elérhetővé kell tenni, beleértve azokat is, akiknek különleges szükségleteik vannak, akik az iskolából kimaradtak és akik felnőtt fejjel tanulnak. Az alapvető készségek elismerésének ügyét elő kell segíteni a további tanulás és a foglalkoztathatóság támogatása érdekében. Az élethosszig tartó tanulásról szóló bizottsági közlemény (2001) és az azt követő tanácsi állásfoglalás (2002. június) méginkább hangsúlyozta annak szükségességét, hogy mindenki számára biztosítani kell az élethosszig tartó tanulás lehetőségét, különös tekintettel az alapvető készségek megszerzésére és frissen tartására.

E politikai megbízás alapján az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram keretében 2001-ben létrehozott, az alapvető készségekkel foglalkozó munkacsoport² megalkotta azon kulcskompetenciák keretrendszerét, amelyekre a tudásalapú társadalomban szükség van, valamint számos ajánlást készített annak érdekében, hogy ezek megszerezhetősége valamennyi polgár számára biztosítva legyen³.

¹ Az „alapvető készségeket” általában úgy tekintik, hogy az írni, olvasni és számolni tudásra utalnak; a lisszaboni Tanács arra szólított fel, hogy e körbe vegyék fel a tudásalapú társadalomban szükséges új készségeket is, ilyenek például az IKT-készségek és a vállalkozói készségek.

² A munkacsoport előnyben részesítette a „kompetencia” fogalmát, amely a tudás, a készségek és a hozzáállás ötvözeté, továbbá a mindenki számára szükséges kompetenciák meghatározására a „kulcskompetencia” fogalmát használta. Ez tehát felöleli az alapvető készségeket, de ezeket meg is haladja.

³ Az alapvető készségekkel foglalkozó munkacsoport, az elért haladásról szóló 2003. és 2004. évi jelentés: http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/objectives_en.html#basic

Az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram előrehaladásáról szóló tanácsi és bizottsági közös időközi jelentés⁴ olyan közös európai referenciák és elvek mellett foglalt állást, amelyek támogatják a nemzeti politikákat, megkönnyítik és ösztönzik a reformot, a jelentés továbbá prioritást adott a kulcskompetenciák keretrendszerének.

Az itt javasolt ajánlás bemutatja tehát a kulcskompetenciák európai referenciaeszközét, és javaslatot tesz arra, hogyan lehet minden polgár számára biztosítani az élethosszig tartó tanulás révén az e kompetenciákhoz való hozzáférést.

Ezek a célkitűzések közelebbről a következők:

- 1) A tudásalapú társadalomban való személyes önmegvalósításhoz, a társadalmi kohézióhoz és a foglalkoztathatósághoz szükséges kulcskompetenciák azonosítása és meghatározása.
- 2) A tagállamok munkájának támogatása annak biztosítása terén, hogy az alapoktatás és szakképzés végére a fiatalokban kialakuljon a kulcskompetenciák olyan szintje, amely felvértezi őket a felnőttlétre, valamint hogy a felnőttek képesek legyenek ezeket a kompetenciákat egész életük során fejleszteni és frissíteni.
- 3) Európai referenciaeszköz, a mellékelt **Kulcskompetenciák az élethosszig tartó tanuláshoz – Európai referenciakeret**⁵ biztosítása a politikák megalkotói, az oktatási szolgáltatást nyújtók, a munkáltatók és maguk a tanulók számára, hogy elősegítsék a közösen megállapított célkitűzések nemzeti és európai szintű erőfeszítéseit.
- 4) A további fellépések keretének biztosítása közösségi szinten, mind az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram, mind pedig a közösségi oktatási és képzési programok keretein belül.

• A kompetenciákra való igény a tudásalapú társadalomban

Nemzetközi tanulmányokkal összhangban a „kompetencia” fogalmát itt úgy határoztuk meg, mint az adott helyzetben megfelelő tudás, készségek és hozzáállás ötvözetét. „Kulcskompetenciák” azok a kompetenciák, amelyek támogatják a személyes önmegvalósítást, a társadalmi beilleszkedést, az aktív állampolgári létet és a munkába állást.

A tudásalapú társadalom kialakulása egyre fokozza a kulcskompetenciákra való igényt a személyes, a nyilvános és a szakmai szférában. Annak módja, ahogyan az emberek az információkhoz és a szolgáltatásokhoz hozzájutnak, folyamatosan változik, ahogyan a társadalmak szerkezete és felépítése is. Egyre fokozódik az aggodalom a szociális kohézió és a demokratikus állampolgári részvétel kialakítása tekintetében; ez megköveteli, hogy az emberek tájékoztatáshoz jussanak, érdeklődést mutassanak és aktívak legyenek. Ennek következtében az a tudás, ismeret és hozzáállás, amelyre mindenkinek szüksége van, szintén változóban van.

⁴ Közös időközi jelentés, a Tanács 2004. márciusi 6905/04 dokumentuma.

⁵ Az ajánlás melléklete, a „Kulcskompetenciák az élethosszig tartó tanuláshoz – Európai referenciakeret” a kulcskompetenciáknak az alapvető készségekkel foglalkozó munkacsoport által kialakított keretrendszere felülvizsgált változata.

A gazdaságok fokozódó mértékű nemzetközivé válása befolyásolja a munka világát, mégpedig a gyors és gyakori változások, az új technológiák bevezetése és a vállalkozások szervezésének új megközelítései révén. Az alkalmazottnak egyaránt szükségük van a különleges, a szakmájukkal kapcsolatos készségeik frissítésére és azon általános kompetenciák megszerzésére, amelyek lehetővé teszik számukra, hogy alkalmazkodjanak a változásokhoz.

A dolgozók tudása, készségei és hozzáállása fontos tényezőként van jelen az innováció, a termelékenység és a versenyképesség terén, és hozzájárul a dolgozók motiválásához, a munkával való megelégedettségükhöz és a munka minőségéhez. Mindazonáltal a lisszaboni stratégiával foglalkozó magas szintű csoport 2004 novemberében egyértelművé tette, hogy „messze nem teszünk eleget Európában azért, hogy felvértezzük az embereket azokkal az eszközökkel, amelyekre ahhoz van szükségük, hogy alkalmazkodni tudjanak a változóban lévő munkaerőpiachoz, és ez igaz mind a sok, mind a kevés szaktudást igénylő állások esetében is.” Becslések szerint az európai munkaerő közel egyharmada (80 millió ember) alacsonyan képzett. Továbbá egy 2004-es Cedefop-jelentés szerint 2010-re az újonnan kialakított állások csupán 15 %-a lesz elérhető az alapfokú végzettségű emberek számára, míg 50 %-uk magasan képzett dolgozókat követel majd meg.

Nemzetközi felmérések, mint például az IALS (nemzetközi felnőtt írásbeliségi mérés), azt mutatják, hogy sok európai országban a felnőtt lakosság tekintélyes része nem rendelkezik azzal az írás- és olvasáskészséggel, amely a társadalomban való részvételhez szükséges, valamint hogy különösen az iskolából korán kimaradók vannak veszélyben. Noha az írástudatlanság aránya Európában viszonylag alacsonynak tűnik, egyetlen társadalom sem védett e jelenséggel szemben, és számos olyan kisebbség létezik, amelyek körében az írástudatlanság komoly problémát jelent. A Tanács 2003. májusi ülésén elfogadott európai referenciaszintek (a továbbiakban: benchmarkok) 2005-ös adatai⁶ a 2000 óta eltelt időszakban nem mutattak előrelépést sem a 15 éves korban végzett olvasáskészségi vizsgálatban gyengén teljesítők százalékos arányának csökkentésében, sem pedig a középiskola felső osztályait eredményesen elvégzők arányának növekedésében. A többi referenciaszint elérése irányában mutatott előrehaladás is túl kevés: a jelenlegi arányok mellett az iskolából való korai kimaradás 14 %-ra csökkenne 2010-re, míg a referenciaszint 10 %. A felnőttek részvétele az oktatásban és képzésben csak évi 0,1–2,5 százalékponttal növekszik, ami nem elegendő a 12,5 %-os referenciaszint 2010-es eléréséhez. Az adatok ráadásul azt mutatják, hogy az alacsonyan képzett emberek ritkábban vesznek részt további képzésben, ami tovább nehezíti a legrászorultabbak támogatását.

• A kulcskompetenciákra vonatkozó jelenlegi rendelkezések

Európai szinten olyan közösségi programok, mint például a Leonardo da Vinci és a Socrates-programon belüli Grundtvig-program nyújt támogatást az alapvető készségek hiányának megszüntetését célzó projekteknek.

Az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram elfogadása óta számos munkacsoport foglalkozott olyan különleges témákkal, mint például az IKT vagy az olyan szélesebb körű témák (pl. a társadalmi befogadás és az aktív állampolgári részvétel), amelyek számára a kulcskompetenciák terén végzett munka hátteret biztosított azáltal, hogy egyetlen közös keretbe foglalja az összes elengedhetetlenül szükséges kompetenciát. Ez a munka felölelte

⁶ Előrehaladás az oktatás és képzés lisszaboni célkitűzései felé; A Bizottság belső munkadokumentuma, 2005. évi jelentés, 20. o. <http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/progressreport05.pdf>

továbbá a helyes politikai gyakorlat összegyűjtését és terjesztését, ideértve a transzverzális kompetenciáknak a kötelező oktatás keretein belüli fejlesztése, a hátrányos helyzetű tanulók kulcskompetenciákhoz való hozzáféréseinek biztosítása és felnőttek számára szükséges kulcskompetenciák kínálata koherens körének kialakítása terén folytatott politikai gyakorlatot.

A kulcskompetenciák terén végzett munka szoros kapcsolatban áll az európai oktatási és képzési rendszerek fejlesztésének olyan egyéb eredményeivel, mint például az európai képesítési keretrendszer kialakításának jelenleg folyó munkálatai, valamint az olyan kezdeményezésekkel, amelyek igyekeznek fokozni a képesítések és kompetenciák átláthatóságát és elismerését (ilyen például a nem formális és informális tanulás és a kreditátviteli rendszerek elismerési elvei). A tanári kompetenciák és képesítések közös európai alapelvei kialakításának munkálatai is ide kapcsolódnak, mivel ez a munka arra irányul, hogy meghatározza az iskolák változó szerepét a fiatalok kompetenciái kialakításában.

Tagállami szinten jelentős munka folyik az alapoktatás tanterveinek reformja terén, tükrözve a tudás átadásáról az olyan átadható kompetenciák kialakítására való hangsúlyeltolódást, amelyek felkészítik a fiatalokat a felnőttlétre és a további tanulásra. Ez a tanulás megszervezésének másféle megközelítéseit, valamint a tanárok részéről új kompetenciákat követel meg. Következésképpen vita folyik arról, milyen kompetenciákat kell valamennyi fiatalnak kifejlesztenie, és az iskolákat hogyan lehetne a legjobban támogatni pl. az irányításuk és értékelésük fejlesztése révén. A tanulás társadalmi vonatkozásai szintén fontosabb szerephez jutottak: az oktatás terén elszenvedett hátrány gyakran kapcsolódik össze személyes, társadalmi, kulturális és gazdasági körülményekkel, és más ágazatokkal együttműködve kell kezelni. Az iskolák igyekeznek megtalálni a módját, hogy a családokat és a helyi közösségeket ne csak a fiatalok tanulásának támogatásába vonják be, hanem hogy az élethosszig tartó tanulást a teljes közösségben mozdítsák elő.

Sok ország indított el alapvető készségeket – például felnőtteket írni, olvasni, számolni tanító és IKT-t – oktató programokat, gyakran a nem kormányzati szervezetek által. Mindazonáltal sok ország nincsen még abban a helyzetben, hogy lehetővé tegye valamennyi polgára számára az alapvető készségek elsajátítását és frissítését, és míg sokan felismerik annak szükségességét, hogy a felnőttként tanulókat szélesebb körű kompetenciákkal kellene felvértezni, ezidáig nem sikerült közös megállapodásra jutni a téren, hogy melyek is ezek a kompetenciák, valamint a kínált kompetenciák köre még mindig távol áll attól, hogy egységesnek lehetne tekinteni.

A tagállamok helyes politikai gyakorlatának példái azt mutatják, hogy a felnőttek számára szükséges kompetenciák körének egyértelműen meghatározott nemzeti, regionális és/vagy helyi prioritásokra kellene összpontosítania. Olyan infrastruktúrákat kellene eredményeznie, amelyek elismerik és kielégítik a felnőttek eltérő igényeit, megfelelően képzett tanárokat/oktatókat és olyan intézkedéseket biztosítanak, amelyek ösztönzők, útmutatás és tanácsadás révén biztosítják a tudáshoz való hozzáférést. A tanulók sajátos helyzetét méltányolni kell: korábbi tapasztalataikat, tanulási igényeiket és törekvésüket figyelembe kell venni, valamint azokat a tágabb kérdéseket is, amelyek a szociális és foglalkoztatási politikához kapcsolódnak, és elkötelezettséget követelnek az összes partner részéről.

A helyes gyakorlat számos pozitív példája ellenére a kulcskompetenciák kínált körét csak ritkán módosítják annak érdekében, hogy megfeleljen valamennyi korosztály tanulási igényeinek. E tekintetben e javaslat jelentős hozzáadott értéket teremt azáltal, hogy referenciaeszközt teremt a mindenki számára szükséges kulcskompetenciák azonosítása terén,

valamint támogatja a tagállamokat azon törekvésükben, hogy a kulcskompetenciák körét teljes mértékben integrálják az élethosszig tartó tanulást támogató stratégiákba és infrastruktúrákba.

• **Összhang az Unió egyéb szakpolitikáival és célkitűzéseivel**

A javaslat hozzájárul a növekedés, foglalkoztatás és szociális kohézió lisszaboni célkitűzéseéhez:

- A tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó integrált iránymutatások⁷ elismerik a kompetenciák jelentőségét a foglalkoztatás (különösen a könnyen sebezhető csoportok esetében) és a változáshoz való alkalmazkodás szempontjából. Ez a tagállamok nemzeti reformprogramjainak fontos részét kell, hogy képezze az integrált iránymutatások végrehajtása során.
- A szociális politika hangsúlyozza az oktatás és képzés szerepét, amely a szegénységből való kiutat és/vagy a szociális kohézió kulcsfontosságú tényezőjét jelenti.
- Az Ifjúsági paktum⁸ annak biztosítására szólít fel, hogy a tudás feleljen meg a tudásalapú gazdaság igényeinek, és e célból ösztönzi az alapvető készségek közös körének kialakítását.
- A vállalkozókedv ösztönzéséről szóló cselekvési terv⁹ elismeri az oktatás elengedhetetlen szerepét; a vállalkozói készségek alkotják a kulcskompetenciák egyikét.
- Az „Kulcskompetenciák az élethosszig tartó tanuláshoz – Európai referenciakeret” felöleli azt a tudást, azokat a készségeket és hozzáállást, amely az embereket a fenntartható fejlődésben és a demokratikus állampolgárságban való aktívabb részvételre készíti.

2. KONZULTÁCIÓ AZ ÉRDEKELT FELEKKEL ÉS HATÁSVIZSGÁLAT

E javaslat alapjául a tagállamok, az EFTA/EGT-országok, a tagjelölt országok (2003 januárjától) és európai társulások szakértőiből álló munkacsoport által kidolgozott „Kulcskompetenciák európai hivatkozási alapja” szolgált. A csoport szakértői közé tartoztak a politikák alkotói, gyakorlati és elméleti kutatók a felnőtt- és a kötelező oktatás területéről egyaránt, valamint az európai szintű érdekeltek.

A munkát számos, az érdekeltek vagy nemzetközi szervezetek által szervezett konferencián és szemináriumon vitatták meg. Az oktatási miniszterek a 2004 júliusában Rotterdamban tartott nem hivatalos találkozón megtárgyalták a kulcskompetenciák „európai dimenziójának” kérdését, és támogatásukról biztosították a Bizottságot az e kezdeményezésen folytatott munkája továbbvitelét illetően.

⁷ A tagállamok foglalkoztatáspolitikáira vonatkozó iránymutatásokról szóló, 2005. július 12-i tanácsi határozat.

HL L 205., 2005.8.6., 21. o.

⁸ Európai ifjúsági paktum, http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/84335.pdf

⁹ http://europa.eu.int/comm/enterprise/entrepreneurship/promoting_entrepreneurship/doc/com_70_en.pdf

Egy öt fős, egyetemekről, illetve iskolafejlesztéssel foglalkozó állami hivatalokból érkező szakértőkből álló szakcsoportot hoztak létre 2005 tavaszán, hogy szaktudásuk, a konferenciákon zajlott vitákon gyűjtött visszajelzések és más források alapján finomítsanak a keretrendszeren, valamint hogy megvitassák annak végrehajtását.

A szakképzési tanácsadó bizottsággal 2005 szeptemberében/októberében folytattak konzultációt.

- **Szakvélemények bekérése és felhasználása**

Bevontak egy szakértőt, hogy végezzen felmérést a kapcsolódó nemzetközi munkák tekintetében. Az olyan különleges témákat, mint például a keretrendszer európai dimenziója, a hátrányos helyzetű tanulók számára szükséges kompetenciák köre és a vállalkozói készség kérdése, kisebb csoportokban készítették elő, és a nagyobb munkacsoportban fogadták el¹⁰.

A konzultáció és szakértői vélemény megerősítette az európai szintű kezdeményezés szükségességét, és jelezte, hogy a javasolt megközelítés összhangban áll a jelenlegi tendenciákkal, valamint hogy megvalósítása örvendetes lenne.

- **Hatásvizsgálat**

E javaslat pártfogolja a tagállamok élethosszig tartó tanulást támogató stratégiáit, valamint oktatási és képzési rendszereit. Elősegíti a tantervek reformját és a körülötte folyó vitát, és lendületet ad egy koherens felnőttoktatási és -képzési intézkedés létrehozásának. Kedvező hatást gyakorol majd az egyén személyes, társadalmi és szakmai életére, és – szélesebb körben – a szociális kohézió és a gazdasági versenyképesség és növekedés liszaboni célkitűzéseire. Jelentős hatással kellene bírnia azon hátrányos helyzetű csoportokra, amelyek jelenleg gyakran nem rendelkeznek a kulcskompetenciákkal.

3. A JAVASLAT JOGI ELEMEI

- **A javasolt intézkedés összefoglalása**

A javasolt ajánlás meghatározza azokat a kulcskompetenciákat, amelyekre a tudásalapú gazdaságban és társadalomban minden polgárnak szüksége van. Elismeri, hogy a végrehajtással kapcsolatos döntéseket legszerencésebb, ha nemzeti, regionális és/vagy helyi szinten hozzák meg. Felhívja a tagállamokat, hogy mindenki számára biztosítsák a kulcskompetenciák megszerzését az alapoktatás és szakképzés végére, és az európai referenciaszintek tekintetében ösztönzi őket, hogy érdemben kezeljék az oktatás terén fennálló hátrányokat. A felnőttek vonatkozásában az ajánlás arra szólít fel, hogy valamennyi fontos partner bevonásával hozzanak létre egy átfogó infrastruktúrát.

A javaslat felhívja a Bizottságot, hogy támogassa a nemzeti szinten megvalósuló reformokat a következők révén:

- a kortársak között megvalósuló tanulás, a helyes gyakorlatok cseréje és az előrehaladásról szóló jelentés az OK2010 kétéves jelentései keretein belül,

¹⁰ A kulcskompetenciákkal foglalkozó munkacsoport, az elért haladásról szóló 2004. évi jelentés.

- a tárgy szempontjából fontos projektek támogatása a közösségi oktatási és képzési programok révén,
- a kulcskompetenciák közös értelmezésének és a foglalkoztatáshoz és szociális politikákhoz való kapcsolatának elősegítése,
- partnerkapcsolatok támogatása a szociális partnerekkel és más, a tárgy szempontjából jelentős szervezetekkel.

• **Jogalap**

A Szerződés 149. cikkének megfelelően a Közösség a tagállamok közötti együttműködés ösztönzésével és szükség esetén tevékenységük támogatásával és kiegészítésével hozzájárul a minőségi oktatás fejlesztéséhez, ugyanakkor teljes mértékben tiszteletben tartja a tagállamoknak az oktatás tartalmára és szervezeti felépítésére vonatkozó hatáskörét, valamint kulturális és nyelvi sokszínűségüket. A javasolt ajánlás célja, hogy oly módon támogassa a tagállamoknak alapoktatási és szakképzési rendszerek, valamint a felnőttoktatási és -képzési kínálat fejlesztésére irányuló erőfeszítéseit, hogy referenciaeszközt teremtsen a kulcskompetenciák tekintetében, továbbá ösztönzi őket az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram keretein belüli együttműködés folytatására. A cikk (2) bekezdésének megfelelően a javasolt ajánlás célja, hogy fejlessze az információ és tapasztalat cseréjét azon közös kérdések terén, amelyek az élethosszig tartó tanulás révén szerezhető kulcskompetenciák kínálatával kapcsolatosak.

A Szerződés 150. cikke kimondja, hogy a közösségi fellépésnek támogatnia kell és ki kell egészítenie a tagállamok fellépését, és különösen, ahogyan a cikk (2) bekezdésében áll, fejlesztenie kell a szakmai alapképzést, meg kell könnyítenie a szakmai beilleszkedést és újrabeilleszkedést, valamint fejlesztenie kell a képzési rendszereket egyaránt érintő kérdésekre vonatkozó információ- és tapasztalatszerését. A javasolt ajánlás célja, hogy a szakoktatás és -képzés mindezen vonatkozásait fejlessze azáltal, hogy megteremti a kulcskompetenciák referenciaeszközét, amely elősegíti a tagállamok azon erőfeszítéseit, amelyekkel szakoktatási és -képzési rendszereiket úgy alakítják át, hogy azok összességében véve megfeleljenek a munkaerőpiac és a társadalom változásainak.

• **A szubszidiaritás és az arányosság elve**

A javasolt ajánlás azáltal járul hozzá az oktatás és képzés minőségéhez, hogy megkönnyíti azt a munkát, amely mellett a tagállamok elkötelezték magukat az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram keretein belül, valamint úgy, hogy elfogadja a 2003 májusában tartott Tanács által meghatározott európai referenciaszinteket. Ösztönzi és támogatja a nemzeti reformokat és a más országok helyes gyakorlatából való tanulást annak érdekében, hogy segítsen a tagállamoknak az élethosszig tartó tanulás stratégiája részeként létrehozni a kulcskompetenciák átfogó és koherens kínálatát. Következésképpen a javaslat megfelel a szubszidiaritás elvének. Az ajánlás európai referenciakeretet teremt azon kulcskompetenciák tekintetében, amelyeket valamennyi polgárnak meg kell szereznie, valamint létrehozza és ösztönzi azt a reform iránti politikai elkötelezettséget, amelyet nem lehet csak pl. a közösségi oktatási és képzési programok révén elérni. Mindazonáltal ennek végrehajtását teljes mértékben meghagyja a tagállamoknak, és így összhangban áll az arányosság elvével.

4. KÖLTSÉGVETÉSI VONATKOZÁSOK

A javaslatnak nincsenek a közösségi költségvetést illető vonatkozásai.

Javaslat

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS AJÁNLÁSA

az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges kulcskompetenciákról

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre és különösen annak 149. cikke (4) bekezdésére és 150. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a Bizottság javaslatára¹¹, tekintettel a Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményére¹²,

tekintettel a Régiók Bizottságának véleményére¹³,

a Szerződés 251. cikkében megállapított eljárással¹⁴ összhangban,

mivel:

- (1) A 2000-ben tartott lisszaboni Európai Tanács arra a következtetésre jutott, hogy Európának meg kell határoznia azokat az új alapvető készségeket, amelyek kulcsfontosságú intézkedésként szolgálnának Európa globalizációra adott válaszában és a tudásalapú gazdaság irányába történő elmozdulásban, valamint hangsúlyozta, hogy az emberek képezik Európa fő tőkét. Azóta ezeket a megállapításokat rendszeresen megismételték; többek között a 2003 márciusában és a 2005 márciusában tartott Európai Tanács tett így, valamint szerepel a 2005-ben jóváhagyott, újból elindított lisszaboni stratégiában is.
- (2) A 2001-es stockholmi és a 2002-es barcelonai Európai Tanács támogatta az európai oktatási és képzési rendszerek konkrét jövőbeli célkitűzéseinek és a munkaprogramnak (az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram) a 2010-ig történő megvalósítását. E célkitűzések magukban foglalják a tudástársadalomban szükséges készségek fejlesztését és a nyelvtanulás előmozdítása sajátos célkitűzéseinek kialakítását, a vállalkozói szellem fejlesztését és az oktatás európai dimenziója erősítésének szükségességét.
- (3) Az élethosszig tartó tanulásról szóló bizottsági közlemény¹⁵ és az azt követő, az élethosszig tartó tanulásról szóló, 2002. június 27-i tanácsi állásfoglalás¹⁶ prioritásként

¹¹ HL C [...], [...], [...]. o.

¹² HL C [...], [...], [...]. o.

¹³ HL C [...], [...], [...]. o.

¹⁴ HL C [...], [...], [...]. o.

¹⁵ COM (2001) 678 végleges.

¹⁶ HL C 163., 2002.7.9., 1. o.

határozta meg „az új alapvető készségeket”, és hangsúlyozta, hogy az élethosszig tartó tanuláshoz fel kell ölelnie az óvodáskortól a nyugdíjba vonulás utáni évek közötti időt. A 2005. márciusi brüsszeli Európai Tanács következtetéseivel mellékelte Ifjúsági paktum kiemelte azt az igényt, amely az alapvető készségek közös köre kialakításának ösztönzésére irányul.

- (4) A Közösség foglalkoztatás terén elért eredményének javítása terén a 2003. márciusi és a 2003. decemberi Európai Tanács hangsúlyozta annak szükségességét, hogy oly módon kell fejleszteni az élethosszig tartó tanulást, hogy különös hangsúlyt kapjanak a munkanélküli és inaktív személyeket érintő aktív és megelőző jellegű intézkedések. Ez a foglalkoztatási munkacsoport azon jelentésére épít, amely kiemelte az arra irányuló igényt, hogy az emberek képesek legyenek igazodni a változásokhoz, valamint hangsúlyozta az emberek munkaerő-piaci integrációjának fontosságát és az élethosszig tartó tanulás kulcsfontosságú szerepét.
- (5) A Tanács 2004 novemberében elfogadott, az oktatás szélesebb körű szerepéről szóló jelentése kiemelte, hogy az oktatás hozzájárul a közös kulturális háttér megőrzéséhez és megújításához a társadalomban, és különösen fontos egy olyan időszakban, amikor valamennyi tagállam szembesül azzal a kérdéssel, hogyan is kezelje a növekvő társadalmi és kulturális sokféleséget. Ezenfelül, ha az emberek számára lehetővé teszik a munkába állást és a munkahely megtartását, az az oktatás szerepének fontos részét képezi a társadalmi kohézió megerősítése terén.
- (6) Öt európai referenciaszintet (benchmarkot) fogadott el a Tanács 2003 májusában, kifejezve ezáltal az európai átlagteljesítmény mérhető javulása iránti elkötelezettségét. Az olvasáskészséget, az iskolai lemorzsolódást, a középiskola felső osztályainak elvégzését és a felnőttek élethosszig való tanulásban való részvételét érintő referenciaszintek szorosan kapcsolódnak a kulcskompetenciák kialakításához.
- (7) Az oktatás és képzés lisszaboni célkitűzései terén megvalósult fejlődésről szóló, a Bizottság által 2005-ben elfogadott jelentés¹⁷ rámutatott, hogy nem történt előrelépést a 15 éves korban végzett olvasáskészségi vizsgálatban gyengén teljesítők százalékos aránya csökkentése, sem pedig a középiskola felső osztályait eredményesen elvégzők arányának növekedése terén. Némi előrelépés volt tapasztalható az iskolai lemorzsolódás csökkentése terén, de a jelenlegi ütem mellett a 2003 májusában tartott Tanács által elfogadott 2010-es referenciaszinteket nem fogjuk elérni. A felnőttek részvétele a tanulásban nem növekszik elég gyorsan ahhoz, hogy elérjük a 2010-es referenciaszintet, és az adatok azt mutatják, hogy az alacsonyan képzett emberek esetében kevésbé valószínű, hogy további képzésben vesznek részt.
- (8) Az európai szociális partnerek által 2002 márciusában elfogadott, a kompetenciák és képzettségek élethosszig tartó fejlesztését szolgáló fellépések keretszabálya hangsúlyozta, hogy a vállalkozásoknak egyre gyorsabban kell struktúráikat a változásokhoz igazítaniuk, ha versenyképesek akarnak maradni. A csapatmunka, a hierarchia elmosása, a felelősség átruházása és a sokféle feladat ellátására irányuló fokozódó igény vezet a tanulni kész szervezetek növekedéséhez. E tekintetben a szervezetek azon képessége, hogy a kompetenciákat azonosítsák, mobilizálják és

¹⁷

SEC(2005) 419.

elismerni képesek, valamint fejlesztésüket valamennyi alkalmazottuk számára ösztönözni tudják, képezi az alapját az új versenyképes stratégiáknak.

- (9) A szakoktatásról és szakképzésről szóló maastrichti tanulmány jelentős szakadékról számol be az új állásokhoz megkövetelt és az európai munkaerő által elért végzettségi szintek között. Az európai munkaerő több mint egyharmada (80 millió fő) alacsonyan képzett, míg becslések szerint 2010-re az új állások majdnem 50 %-a követel majd meg felsőfokú végzettséget, épphogy 40 % alatt lesz a felső középiskolai osztályok elvégzését igénylő állások aránya, és csak körülbelül 15 %-uk lesz elérhető az alapfokú végzettségük számára.
- (10) Annak szükségessége, hogy a fiatalokat felvértezzük a szükséges kulcskompetenciákkal, valamint az oktatásban szerzett tudásszint fejlesztése integráns részét képezi a 2005 júniusi Európai Tanács által elfogadott, 2005–2008-as integrált növekedési és foglalkoztatási iránymutatásoknak.
- (11) A foglalkoztatási iránymutatások a kompetenciákat érintő új követelményekre adott válaszként különösen az oktatási és képzési rendszerek kiigazítására szólítanak fel, a szakmai igényeknek és kulcskompetenciáknak a tagállamok reformprogramjai részét képező helyesebb azonosítása révén. A lisszaboni stratégiával foglalkozó magas szintű csoport 2004-es jelentése egyértelművé tette, hogy messze nem teszünk eleget Európában azért, hogy felvértezzük az embereket azokkal az eszközökkel, amelyekre ahhoz van szükségük, hogy alkalmazkodni tudjanak a változó munkaerőpiachoz, és hogy ez igaz a magas és alacsony szaktudást igénylő állások, valamint a feldolgozóipar és a szolgáltatások esetében is.
- (12) A 2004-ben elfogadott, az Oktatás és képzés 2010 munkaprogramról szóló közös tanácsi/bizottsági jelentés megerősítette az arra irányuló igényt, hogy a tagállamok élethosszig tartó tanulási stratégiai részeként minden polgárt fel kell vértetni a számára szükséges kompetenciákkal. A reform ösztönzése és elősegítése érdekében a jelentés közös európai referenciák és elvek kidolgozását javasolja, és prioritást nyújt a kulcskompetenciák keretének.
- (13) Ezen ajánlás célkitűzése azáltal hozzájárulni a minőségi oktatás fejlesztéséhez, hogy támogatja és kiegészíti a tagállamok annak biztosítására irányuló fellépéseit, hogy az alapoktatási és szakképzési rendszerek minden fiatal számára eszközöket kínáljanak kulcskompetenciáik olyan szintre való fejlesztéséhez, amely felvértezi őket a további tanulásra és a felnőttlétre, valamint hogy a felnőttek kompetenciáikat fejleszteni és frissíteni tudják az élethosszig tartó koherens és átfogó tanulásról való gondoskodás révén. A kulcskompetenciák közös európai referenciakeretét kínálja a politikák alkotói, az oktatást és képzést nyújtók, a munkáltatók és maguk a tanulók számára, hogy ezáltal segítse elő a nemzeti reformokat és tagállamok és a Bizottság közötti információcserét az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram keretein belül annak érdekében, hogy elérjék a közösen megállapított európai referenciaszinteket. Továbbá az ajánlás támogatja a többi kapcsolódó politikát is, mint például a foglalkoztatási és szociális politikát és a fiatalokat érintő többi politikát,
- (14) Ezen ajánlás megfelel a szubszidiaritásnak a Szerződés 5. cikkében meghatározott elvének, mivel célkitűzése, hogy olyan közös referenciapont megeremtésével támogassa és egészítse ki a tagállamok fellépését, amely ösztönzi és megkönnyíti a nemzeti reformokat és a tagállamokkal folytatott további együttműködést. Ezen

ajánlás megfelel az arányosság említett cikkben meghatározott elvének, mivel azzal, hogy az ajánlás végrehajtását meghagyja a tagállamok számára, nem terjed túl azon, amire ahhoz van szükség, hogy az elérni kívánt célkitűzéseket megvalósítsák,

AJÁNLJA A TAGÁLLAMOKNAK, HOGY:

1. biztosítsák, hogy az alapoktatás és szakképzés valamennyi fiatal számára felkínálja azokat az eszközöket, amelyekkel kulcskompetenciákat olyan szintre fejleszthetik, amely felkészíti őket a felnőttlétre, és amely a további tanulás és szakmai pályafutás alapját képezi;
2. biztosítsák megfelelő intézkedéseket meghozását azon fiatalok érdekében, akik személyes, szociális, kulturális vagy gazdasági körülményeik miatti oktatási hátrányuk révén különleges támogatásra van szükségük ahhoz, hogy tanulási képességeiket kiaknázhassák;
3. biztosítsák, hogy a felnőttek egész életük során képesek legyenek fejleszteni és frissíteni kulcskompetenciákat, és fordítsanak különös figyelmet azokra a célcsoportokra, amelyeket a nemzeti, regionális és/vagy helyi vonatkozásban prioritásként határoztak meg;
4. biztosítsák, hogy megfelelő infrastruktúrák álljanak rendelkezésre a felnőttek folyamatos oktatására és képzésére, beleértve a tanárokat és oktatókat, a tanulók számára hozzáférést és támogatást biztosító olyan intézkedéseket, amelyek elismerik a felnőttek eltérő igényeit;
5. biztosítsák a felnőttoktatás és az egyén számára elérhető képzési lehetőségek koherenciáját a foglalkoztatási és szociális politikákhoz és a fiatalokat érintő egyéb politikákhoz való szoros kapcsolatok és a szociális partnerekkel és más érdekelttel folytatott együttműködés révén;
6. alkalmazzák az ajánlás mellékletében található „Kulcskompetenciák az élethosszig tartó tanuláshoz – Európai hivatkozási alapot” referenciaeszközként az élethosszig tartó tanulás stratégiai részeként a mindenki számára szükséges kulcskompetenciák biztosításának kialakításánál,

VEGYE TUDOMÁSUL A BIZOTTSÁG AZON SZÁNDÉKÁT, HOGY:

1. hozzájárul a tagállamok oktatási és képzési rendszereinek fejlesztésére és az ezen ajánlás végrehajtására irányuló erőfeszítéseikhez, beleértve a „Kulcskompetenciák az élethosszig tartó tanuláshoz – Európai referenciakeret” referenciaként történő felhasználását a kortársak között megvalósuló tanulás és a helyes gyakorlatok cseréjének megkönnyítése, valamint az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram kétéves jelentései révén a fejlődésnek és az előrehaladásról szóló jelentésnek az utánkövetése érdekében;
2. a „Kulcskompetenciák az élethosszig tartó tanuláshoz – Európai referenciakeret” referenciaként alkalmazza a közösségi oktatási és képzési programok végrehajtásánál, és biztosítsa, hogy ezek előmozdítsák a alapvető kulcskompetenciák megszerzését;

3. elősegíti a „Kulcskompetenciák az élethosszig tartó tanuláshoz – Európai referenciakeret” szélesebb körű alkalmazását a kapcsolódó közösségi politikákban és különösen a foglalkoztatási, ifjúsági és szociális politika végrehajtásában, és további kapcsolatokat alalít a szociális partnerekkel és más olyan szervezetekkel, amelyek ezen a téren tevékenyek;
4. felülvizsgálja a „Kulcskompetenciák az élethosszig tartó tanuláshoz – Európai referenciakeret” hatását az Oktatás és képzés 2010 munkaprogram keretein belül, és az ezen ajánlás elfogadását követő négy év elteltével jelentést nyújt be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak a szerzett tapasztalatokról és a jövőt érintő következtetésekről.

Kelt Brüsszelben,

*az Európai Parlament részéről
az elnök*

*a Tanács részéről
az elnök*

MELLÉKLET

Kulcskompetenciák az élethosszig tartó tanuláshoz – Európai referenciakeret

Bevezetés

E hivatkozási alap meghatározza a következő kulcskompetenciákat:

1. Az anyanyelven folytatott kommunikáció;
2. Idegen nyelveken folytatott kommunikáció;
3. Matematikai kompetencia és alapvető kompetenciák a természet- és műszaki tudományok terén;
4. Digitális kompetencia;
5. A tanulás megtanulása;
6. Interperszonális, interkulturális és szociális kompetencia, valamint állampolgári kompetencia;
7. Vállalkozói kompetencia, valamint
8. Kulturális kifejezőképesség.

A kompetenciákat itt az adott helyzetben megfelelő tudás, készségek és hozzáállás ötvözeteként határoztuk meg. A kulcskompetenciák azok a kompetenciák, amelyekre minden egyénnek szüksége van a személyes önmegvalósításhoz és fejlődéshez, az aktív állampolgári létehez, a társadalmi beilleszkedéshez és ahhoz, hogy munkahelyet találjon. Az alapoktatás és szakképzés végére a fiatalokban ki kell alakulnia a kulcskompetenciák egy olyan szintjének, amely felvértezi őket a felnőttlétre, és ezeket a kompetenciákat az élethosszig tartó tanulás részeként egész életük során fejleszteniük, gondozniuk és frissíteniük kell.

Sok kompetencia részben fedi egymást és egymásba fonódik: az egyik területhez elengedhetetlenül szükséges elemek támogatják a másik terület kompetenciáit. A alapkészségek megléte a nyelv, az írás, olvasás, számolás és az IKT terén elengedhetetlen alapja a tanuláshoz, míg a tanulás megtanulása támogatást nyújt minden tanulási tevékenység számára. Számos olyan téma van, amely az egész keretben alkalmazásra kerül: a kritikus gondolkodás, a kreativitás, a kezdeményezőképesség, a problémamegoldás, a kockázatértékelés, a döntéshozatal és az érzelmek kezelése építő jellegű szerepet játszik mind a nyolc kulcskompetencia esetében.

Kulcskompetenciák1. Az anyanyelven folytatott kommunikáció ¹⁸

Meghatározás: Az anyanyelven folytatott kommunikáció annak képessége, hogy gondolatokat, érzéseket és tényeket tudunk szóban és írásban egyaránt kifejezni és értelmezni (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség), valamint hogy nyelvileg helyes módon kapcsolódunk be a társadalmi és kulturális tevékenységek teljes körébe – az oktatásba és képzésbe, a munkába, a családi életbe és szabadidős tevékenységekbe.

Az ehhez a kompetenciához kapcsolódó elengedhetetlen tudás, készségek és hozzáállás

Az anyanyelven folytatott kommunikáció megköveteli az egyéntől, hogy rendelkezzen az alapvető szókincs, a funkcionális nyelvtan és a nyelvi funkciók **ismeretével**. Ez felöleli a verbális kapcsolattartás fő típusait, az irodalmi és nem irodalmi szövegek sorát, a különféle nyelvi stílusok és regiszterek fő sajátosságait, és a nyelv és a kommunikáció változását a különféle helyzetekben.

Az egyénnek rendelkeznie kell azzal a **készséggel**, hogy szóbeli és írásbeli kommunikációt folytasson különféle kommunikációs helyzetekben, és hogy figyelemmel kísérje és a helyzet követelményeihez igazítsa kommunikációját. A kompetencia magában foglalja tovább azt, hogy az egyén különféle típusú szövegeket tud írni és olvasni, információt tud megkeresni, összegyűjteni és feldolgozni, segédeszközöket alkalmaz, saját érveit a helyzetnek megfelelő módon tudja meggyőző módon megfogalmazni és kifejezni.

Az anyanyelven folytatott kommunikáció irányában megnyilvánuló pozitív **hozzaállás** felöleli a kritikus és építő jellegű párbeszédre való hajlamot, az esztétikai minőség tiszteletét és az erre irányuló törekvést, valamint a másokkal fennálló kapcsolat iránti érdeklődést.

2. Idegen nyelveken folytatott kommunikáció

Meghatározás: Az idegen nyelveken folytatott kommunikáció az anyanyelven folytatott kommunikáció túlnyomó részben azonos készségeivel jellemezhető: a gondolatok, érzések és tények megértésének, kifejezésének és értelmezésének szóban és írásban történő képességén alapul (hallott szöveg értése, beszédképesség, olvasott szöveg értése és írásképesség) a társadalmi tevékenységek megfelelő keretein belül – oktatás és képzés, munka, családi élet és szabadidős tevékenységek – az egyén kívánalmainak és szükségleteinek megfelelően. Az idegen nyelveken folytatott kommunikáció továbbá olyan készségeket igényel, mint például a közvetítés és az interkulturális megértés. Az egyén nyelvtudásának szintje változó lehet a négy dimenzió, az eltérő nyelvek és az egyén háttéré, környezete és igényei/érdeklődése tekintetében.

¹⁸ Elismert tény, hogy az anyanyelv esetleg nem minden esetben a tagállam hivatalos nyelve, és hogy a hivatalos nyelven való kommunikáció képessége előfeltétele az egyén teljes körű társadalmi részvételének. Az ilyen esetekre alkalmazandó intézkedések az egyes tagállamok hatáskörébe tartoznak, különleges igényeiknek és körülményeiknek megfelelően.

Az ehhez a kompetenciához kapcsolódó elengedhetetlen tudás, készségek és hozzáállás

A további nyelvek vagy idegen nyelvek ismerete a szókincs és a funkcionális nyelvtan **ismeretét**, valamint a verbális kapcsolat és a nyelv szintjeinek fő típusaira való rálátást követeli meg. Fontos a társadalmi hagyományoknak, valamint a nyelvek kulturális vonzatának és változatosságának ismerete.

Az elengedhetetlen **készségek** felölelik a szóbeli üzenetek megértésének, a beszélgetések kezdeményezésének, folytatásának és lezárásának, valamint az egyén igényeinek megfelelő szövegek olvasásának és megértésének képességét. Az egyénnek továbbá képesnek kell lennie a segédeszközök megfelelő használatára, és az élethosszig tartó tanulás részeként a nyelv nem formális keretek között történő tanulására is.

A pozitív **hozzaállás** magában foglalja a kulturális különbségek és sokféleség tiszteletét, és a nyelvek és az interkulturális kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

3. Matematikai kompetenciák és alapvető kompetenciák a természet- és műszaki tudományok terén

Meghatározás:

A. A matematikai kompetencia az összeadás, kivonás, szorzás, osztás és arányképzés alkalmazásának képessége a mindennapok problémáinak megoldása érdekében, a fejben és papíron végzett számítások során. A hangsúly a folyamaton és a tevékenységen, valamint a tudáson van. A matematikai kompetencia felöleli – eltérő fokban – a matematikai gondolkodásmód alkalmazásának képességét és az erre irányuló hajlamot (logikus és térbeli gondolkodás), valamint az ilyen jellegű megjelenítést (képletek, modellek, szerkezetek, grafikonok/táblázatok).

B. A természettudományi kompetencia arra a képességre és hajlamra utal, hogy az alkalmazott tudást és módszertant a természeti világ megmagyarázására használjuk annak érdekében, hogy problémákat ismerjünk fel, és bizonyítékokra alapozott következtetéseket vonjunk le. A műszaki tudományok terén meglévő kompetenciát úgy tekintik, mint e tudásnak és módszertannak az érzékelt emberi akaratra vagy szükségletekre válaszként adott alkalmazását. E kompetencia mindkét területe magában foglalja az emberi tevékenység által okozott változások megértését és az egyéni polgár felelősségét.

Az ehhez a kompetenciához kapcsolódó elengedhetetlen tudás, készségek és hozzáállás

A. A matematika terén szükséges **tudás** magában foglalja a számok, mértékek és szerkezetek, az alpműveletek és alapvető matematikai megjelenítési formák alapos ismeretét, a matematikai fogalmak és koncepciók és azon kérdések megértését, amelyekre a matematika válasszal szolgálhat.

Az egyénnek rendelkeznie kell azzal a **készséggel**, hogy alkalmazni tudja az alapvető matematikai elveket és folyamatokat a mindennapok során, otthon és a munkahelyen, valamint hogy követni és értékelni tudja az érvek láncolatát. Képesnek kell lennie arra, hogy matematikai úton indokoljon, megértse a matematikai bizonyítást és a matematika nyelvén kommunikáljon, valamint hogy megfelelő segédeszközöket alkalmazzon.

A matematika terén a pozitív **hozzaállás** az igazság tiszteletén és azon a törekvésen alapszik, hogy a dolgok okát és azok érvényességét keressük.

B. A **műszaki és természettudományok** esetében az elengedhetetlen **tudás** felöleli a természeti világ alapelveit, az alapvető tudományos koncepciókat, elveket és módszereket, technológiát és technológiai termékeket és folyamatokat. Az egyénnek át kell látnia a tudományos elméletek, alkalmazások és a technológia társadalmi előnyeit, korlátozásait és kockázatait nagy vonalakban (a döntéshozatallal, értékekkel, erkölcsi kérdésekkel, kultúrával stb. kapcsolatban), valamint a tudomány speciális területein, mint például az orvostudományban, és értenie kell a tudomány és technológia természeti világra gyakorolt hatását.

A **készségek** felölelik annak képességét, hogy technológiai eszközöket és gépeket, valamint tudományos adatokat alkalmazzunk és módosítsunk annak érdekében, hogy elérjünk egy célt vagy hogy bizonyítékra alapozva hozzunk döntést vagy jussunk végkövetkeztetésre. Az egyénnek továbbá képesnek kell lennie arra, hogy felismerje a tudományos kutatás alapvető jellemzőit és közölni kell tudnia a hozzájuk vezető következtetéseket és indoklást.

A kompetencia magában foglalja a kritikus értékelés és kíváncsiság **hozzaállását**, az etikai kérdések iránti érdeklődést és a biztonság és fenntarthatóság iránti egyforma tiszteletet – különösen a tudományos és technológiai fejlődés tekintetében az önmagunkkal, családjunkkal, közösségünkkel és a globális problémákkal kapcsolatban.

4. Digitális kompetencia

Meghatározás: A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (Information Society Technology, a továbbiakban: IST) magabiztos és kritikus használatát a munka, a szórakozás és a kommunikáció terén. Ez az IKT terén meglévő alapvető készségeken alapul: számítógép használata információ visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítás, bemutatása és cseréje céljából, valamint hogy kommunikáljunk és együttműködő hálózatokban vegyünk részt az interneten keresztül.

Az ehhez a kompetenciához kapcsolódó elengedhetetlen tudás, készségek és hozzáállás

A digitális kompetencia megköveteli a természetnek, az IST szerepének és lehetőségeinek alapos értését és **ismeretét** a mindennapokban: személyes és társadalmi életünkben és a munkában. Magában foglalja a fő számítógépes alkalmazásokat, mint például a szövegszerkesztést, adattáblázatokat, adatbázisokat, információtárolást és -kezelést, valamint az internet által kínált lehetőségek megértését és az elektronikus média útján történő kommunikációt (e-mail, hálózati eszközök) a szabadidő, az információ megosztása és az együttműködő hálózatépítés, a tanulás és kutatás számára. Az egyénnek továbbá értenie kell, hogyan támogathatja az IST a kreativitást és innovációt, és tudatában kell lennie az elérhető információ hitelessége és megbízhatósága körülötti problémáknak és az IST interaktív használata etikai elveinek.

A szükséges **készségek** felölelik: az információ megkeresésének, összegyűjtésének és feldolgozásának képességét és kritikus és szisztematikus alkalmazását, értékelve a fontosságát és megkülönböztetve a valóst a virtuálistól a kapcsolatok felismerése során. Az egyénnek rendelkeznie kell azzal a készséggel, hogy eszközöket tudjon alkalmazni komplex információ előállítására, bemutatására és megértésére, és képesnek kell lennie az internetalapú

szolgáltatások elérésére, a velük való kutatásra és használatukra; képesnek kell továbbá lennie az IST alkalmazására a kritikus gondolkodás, kreativitás és innováció támogatása érdekében.

Az IST használata kritikus és megfontolt **hozzáállást** követel az elérhető információ és az interaktív média felelősségteljes használata tekintetében; a kompetenciát támogatja továbbá a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban való részvétel iránti érdeklődés.

5. A tanulás megtanulása

Meghatározás: A „tanulás megtanulása” az a képesség, amellyel tanulásra törekszünk és abban előrehaladunk. Az egyénnek képesnek kell lennie arra, hogy egyénileg és csoportban is megszervezze saját tanulását, ideértve az idővel és információval való hatékony bánásmódot. A kompetencia magában foglalja az egyén tanulási folyamatának és szükségleteinek ismeretét, az elérhető lehetőségek felismerését, és az akadályok megszüntetésének képességét az eredményes tanulás érdekében. Ez az új tudás és készségek megszerzését, feldolgozását és asszimilálását, továbbá útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A tanulás megtanulása rávezeti a tanulót, hogy az előzetesen tanultakra és élettapasztalatára építsen annak érdekében, hogy a tudást és készségeket helyzetek sokaságában tudja használni és alkalmazni – otthon, a munkában, az oktatásban és képzésben. A motiváció és a magabiztosság elengedhetetlen az egyén kompetenciái tekintetében.

Az ehhez a kompetenciához kapcsolódó elengedhetetlen tudás, készségek és hozzáállás

Míg a tanulás az egyes munka- vagy karrierbeli célok felé mutat, az egyénnek **ismernie** kell a szükséges kompetenciákat, tudást, készségeket és szaktudást. Mindenesetre a tanulás megtanulása megköveteli az egyéntől, hogy ismerje és értse a számára előnyös tanulási stratégiákat, készségei és szakképesítése erős és gyenge pontjait, valamint hogy képes legyen megtalálni a számára elérhető oktatási és képzési lehetőségeket és útmutatást/támogatást.

A tanulás megtanulásának **készsége** először is megköveteli az olyan alapvető készségek elsajátítását, mint az írni, olvasni, számolni tudás és az IKT ismerete, amelyekre a további tanuláshoz van szükség. Erre építve az egyénnek képesnek kell lennie az új tudás és készség elérésére, megszerzésére, feldolgozására és asszimilálására. Ez az egyén tanulási, karrier- és munkabeli mintáinak hatékony kezelését követeli meg, és különösen azt a képességet, hogy rendületlenül kitartson a tanulás mellett, hogy huzamosabb időn keresztül tudja figyelmét összpontosítani, valamint hogy kritikusan mérlegelje a tanulás szándékát és célját. Az egyénnek tudnia kell időt szánni az önálló és önfegyelemmel folytatott tanulásra, de a tanulási folyamat részeként képesnek kell lennie a másokkal végzett munkára is – élvezve a heterogén csoport előnyeit –, és meg kell tudni osztania másokkal, amit megtanult. Készesnek kell lennie saját munkája értékelésére, és tanács, információ és támogatás kérésére, ha szükséges.

A pozitív **hozzáállás** felöleli azt a motivációt és magabiztosságot, amely az egész életen át ösztönöz és sikerre visz a tanulás terén. A problémamegoldó hozzáállás egyaránt támogatja a tanulást és az egyén azon képességét, hogy akadályokat szüntessen meg és változásokat kezeljen. Annak vágya, hogy az előzetesen tanultakat és az élettapasztalatokat alkalmazzuk, valamint a tanulás lehetőségének keresésére és a tanulásnak az élet minden területén széles körben való alkalmazására irányuló kíváncsiság a pozitív hozzáállás elengedhetetlen eleme.

6. Interperszonális, interkulturális és szociális kompetencia, valamint állampolgári kompetencia

Meghatározás: Ezek a kompetenciák lefedik a viselkedés minden olyan formáját, amely arra teszi képessé az egyént, hogy hatékony és építő módon vegyen részt a társadalmi és szakmai életben, különösen az egyre sokfélebb társadalomban, továbbá ha szükséges, konfliktusokat tudjon megoldani. Az állampolgári kompetencia felvértezi az egyént, hogy teljes körben részt tudjon venni a közügyekben, alapozva a társadalmi és politikai koncepciókról és struktúrákról meglévő tudására, és arra az elkötelezettségre, hogy aktívan és demokratikus módon vegyen mindezekben részt.

Az ehhez a kompetenciához kapcsolódó elengedhetetlen tudás, készségek és hozzáállás

A. A személyi és szociális jólét megköveteli annak megértését, ahogyan az egyén saját ideális fizikai és mentális egészségét biztosítani tudja, ideértve ennek a maga és családja számára szolgáló forrásként való felismerését, valamint annak **ismeretét**, ahogyan az egészséges életvitel mindehhez hozzá tud járulni. A sikeres interperszonális és társadalmi részvétel érdekében elengedhetetlen a viselkedési szabályok és a különféle társadalmakban és környezetben általánosan elfogadott magatartás megértése (pl. a munkahelyen), valamint az egyénnel, csoporttal, munkaszervezettel, nemek közti egyenlőséggel, társadalommal és kultúrával kapcsolatos alapvető koncepciók ismerete. Elengedhetetlen az európai társadalmak multikulturális és társadalmi-gazdasági dimenzióinak, valamint annak megértése, ahogyan a nemzeti kulturális identitás kölcsönhatásba lép az európai identitással.

E kompetencia alapját az a **készség** képezi, hogy építő módon tudunk kommunikálni különféle környezetekben, különféle nézőpontokat tudunk kifejezni és megérteni, bizalmat keltő módon tudunk tárgyalni és képesek vagyunk az együttérzésre. Az egyénnek tudnia kell kezelni a stresszt és a frusztrációt, és építő módon kell ezeket kifejezésre juttatnia, továbbá különbséget kell tudnia tenni a személyes és a szakmai szféra között.

A **hozzáállás** tekintetében a kompetencia az együttműködésen, a magabiztosságon és az integritáson alapul. Az egyénnek érdeklődést kell mutatnia a társadalmi-gazdasági fejlődés, az interkulturális kommunikáció, az értékek sokfélesége tekintetében, és tisztelnie kell másokat, valamint felkészültnek kell lennie az előítéletek leküzdésére és a kompromisszumra egyaránt.

B. Az **állampolgári kompetencia** a demokrácia, az állampolgárság és az állampolgári jogok **ismeretén** alapul, beleértve azt, ahogyan ezek az Európai Unió alapjogi chartájában és a nemzetközi nyilatkozatokban kifejezésre jutnak, és ahogyan a különféle intézmények ezeket a helyi, regionális, nemzeti, európai és nemzetközi szinten alkalmazzák. Elengedhetetlen a változások fő eseményeinek, tendenciáinak és szereplőinek ismerete a nemzeti, európai és világtörténelemben és napjainkban, különös tekintettel az európai sokféleségre, amint elengedhetetlen a társadalmi és politikai mozgalmak céljainak, értékeinek és politikáinak ismerete is.

A **készség** arra a képességre vonatkozik, hogy az egyén hatékonyan működik együtt másokkal a közügyekben, szolidaritást és érdeklődést mutat a helyi és szélesebb közösséget érintő problémák megoldásában. Jelenti a közösségi/szomszédos tevékenységek és valamennyi, a helyitől a nemzeti és európai szintig megvalósuló döntéshozatal kritikus és alkotó elemzését és a bennük való részvételt, különösen szavazás útján.

A pozitív **hozzaállás** alapját az emberi jogok teljes körű tisztelete teremti meg, ideértve az egyenlőséget mint a demokráciának, a különféle vallási vagy etnikai csoportok értékrendszerei közötti különbségek tiszteletének és megértésének alapját. Felöleli továbbá azon érzés kimutatását, hogy valaki egy környékhez, országhoz, az EU-hoz, általában Európához és a világ (egy részéhez) tartozik, valamint annak vágyát, hogy valamennyi szinten részt vegyen a demokratikus döntéshozatalban. Az alkotó részvétel magában foglalja továbbá az állampolgári tevékenységeket, a társadalmi sokféleség és kohézió, valamint a fenntartható fejlődés támogatását, és az arra való készséget, hogy az egyén tisztelje mások értékeit és magánéletét.

7. Vállalkozói kompetencia

Meghatározás: A vállalkozói kompetencia az egyén azon képességére utal, hogy elképzeléseit meg tudja valósítani. Ide tartozik a kreativitás, az innováció és a kockázatvállalás, valamint annak képessége, hogy az egyén célkitűzései érdekében terveket készít és visz véghez. Ez mindannyiunk számára támogatást nyújt a mindennapok során otthon és a társadalomban, az alkalmazottakat segíti a munkájuk során, és képessé teszi őket arra, hogy megragadják a lehetőségeket, valamint képezi az olyan speciálisabb készségek és tudás alapját, amelyre a vállalkozóknak a társadalmi vagy kereskedelmi tevékenységükhöz szükségük van.

Az ehhez a kompetenciához kapcsolódó elengedhetetlen tudás, készségek és hozzáállás

A szükséges **tudás** felöleli az elérhető lehetőségeket a személyes, szakmai és/vagy üzleti tevékenységek esetében, ideértve a „szélesebb palettát” érintő olyan kérdéseket, amelyek az emberek életének és munkájának hátterét biztosítják, mint például a gazdaság működésének átfogóbb megértése és azok a lehetőségek és kihívások, amelyek a munkaadóval vagy szervezettel szemben merülnek fel. Az egyénnek továbbá tudatában kell lennie a vállalkozások etikai helyzetének, és annak, ahogyan a jó érdekében fel lehet őket használni, például a tisztességes kereskedelem vagy a szociális vállalkozás révén.

A **készségek** a proaktív projektmenedzsmenthez (ideértve az olyan készségeket, mint például a tervezés, szervezés, irányítás, vezetés és delegálás, elemzés, kommunikálás, tapasztalatok kikérdezése, értékelése és feljegyzés) és annak képességéhez kapcsolódnak, hogy egyénileg és csapatban is képes legyen valaki dolgozni. Elengedhetetlen az egyén erős és gyenge pontjai megítélésének képessége, valamint az a képesség, hogy az egyén a kockázatokat értékelni és adott esetben vállalni tudja.

A vállalkozói **hozzaállást** a kezdeményezőkézség, a proaktív hozzáállás, a függetlenség és az innováció jellemzi a személyes és társadalmi életben, valamint a munkában egyaránt. Magában foglalja továbbá a célkitűzések elérését szolgáló motivációt és elhatározottságot, legyenek ezek személyes vagy másokkal közös célok vagy törekvések, és/vagy a munkával kapcsolatosak.

8. Kulturális kifejezőkészség

Meghatározás: Elképzelések, élmények és érzések kreatív kifejezése fontosságának elismerése a média keretein belül, ideértve a zenét, az előadóművészetet, irodalmat és a képzőművészetet.

Az ehhez a kompetenciához kapcsolódó elengedhetetlen tudás, készségek és hozzáállás

A kulturális **tudás** magában foglalja a fő kulturális művek alapvető ismeretét, ideértve a népszerű kortárs kultúrát mint az emberi történelem fontos részét a nemzeti és európai kulturális örökség és a világban elfoglalt helyük keretén belül. Elengedhetetlenül fontos megérteni Európa (és az európai országok) kulturális és nyelvi sokféleségét, az ennek megőrzésére irányuló igényt, és érteni kell a közízlés fejlődését, valamint az esztétikai tényezők fontosságát a mindennapokban.

A **készségek** egyaránt kapcsolódnak a tisztelethez és a kifejezéshez: a média sokféle eszköze révén megvalósuló önkifejezés az egyén veleszületett képességeivel, valamint a művek és előadások tiszteletével és élvezetével. A készségek továbbá magukban foglalják annak képességét, hogy az egyén össze tudja kapcsolni saját kreatív és kifejező nézőpontját mások véleményével, valamint hogy fel tudja ismerni azokat a gazdasági lehetőségeket, amelyeket kulturális jellegű cselekvésben tud megvalósítani.

Az identitás erős érzete az alapja a kulturális kifejezés iránti tiszteletnek és nyitott **megközelítésnek**. A pozitív megközelítés lefedi továbbá a kreativitást, és az arra való hajlamot, hogy a művészi önkifejezés és a kulturális élet iránti érdeklődés révén finomítsuk esztétikai befogadóképességünket.